

Český svaz včelařů
z.s.

VÝROČNÍ ZPRÁVA 2024

Kontrola realizace šlechtitelského programu plemene včely medonosné kraňské

Český svaz včelařů, z. s.

Křemencova 177/8, 115 24, Praha 1, IČ: 00 443 239

Uznané chovatelské sdružení včely medonosné kraňské

Rozhodnutím MINISTERSTVA ZEMĚDĚLSTVÍ ČESKÉ REPUBLIKY,
č. j. 120109/01–7010, ze dne 11. 5. 2001

Kontrola realizace šlechtitelského programu

Dle zákona č. 154/2000 sb. o šlechtění, plemenitbě a evidenci
hospodářských zvířat a o změně některých souvisejících zákonů
(plemenářský zákon)

Výroční zpráva za rok 2024

Obsah:

1. Výchozí předpoklady

1.2. Organizace šlechtitelské práce v chovu včel v ČR

1.3. Směr šlechtění

1.4. Stav včelstev v kontrole užítkovosti

2. Chovný cíl a standard plemene

2.1. Hlavní směry chovného cíle

2.2. Základní parametry chovného cíle

3. Realizace šlechtitelského programu

3.1. Účastníci programu

3.2. Vyhodnocení sledovaných vlastností za rok 2024

4. Přehled počtu odchovaných matek ve šlechtitelských chovech za rok 2024

5. Příloha: Tabulky 1-3

1. Výchozí předpoklady

1.1. Tendence evropského chovu včel

Evropští chovatelé obvykle chovají materiál s dlouhou tradicí, ale též materiál dovážený. Je to často motivováno očekáváním lepších vlastností, které se ale na dcerách dalších generací měřitelně neprojevují. U žádného plemene nebo linie nebyla dosud prokázána lepší tolerance k nemocem než u včely medonosné kraňské. V důsledku hybridizace naopak dochází lokálně ke zhoršení některých vlastností včelstev a ke ztrátě vyrovnanosti. Například materiál s výrazným podílem včely italské má problém s přezimováním v našich středoevropských podmínkách. Citelným problémem je mimo jiné zvýšená bodavost hybridů. Řada národních chovatelských sdružení zpřísňuje podmínky ochrany svých plemen, jakožto cenných genetických zdrojů a hledá legislativní podporu. Ke konzultační spolupráci jsme byli vyzváni chovateli zemí V4, kde se vážně připravuje ochrana karpatského genofondu.

1.2. Organizace šlechtitelské práce v chovu včel v ČR

Chovatelské sdružení včely medonosné kraňské i v letošním hodnoceném roce pracovalo v souladu s chovatelským řádem (dále CHŘ) a příručkou plemenářské práce (dále PPP). Chovatelská komise v letošním roce pracovala na změnách CHŘ i Příručky plemenářské práce (dále PPP). Změněné a aktualizované znění CHŘ je dostupné na webových stránkách www.vcelarstvi.cz.

1.3. Směr šlechtění

Včela medonosná kraňská se v podmínkách ČR plně osvědčila pro své vlastnosti. Její rychlý jarní rozvoj umožňuje využití silných časných snůšek, které v našich klimatických a přírodních podmínkách představují převážnou část snůškových zdrojů. Plemeno je i nadále šlechtěno na kombinaci požadovaných užitkových vlastností s výrazným zaměřením na mírnost a odolnost proti nemocem.

1.4. Stavy včelstev v kontrole užitkovosti

Do centrální evidence kontroly užitkovosti bylo v roce 2024 zapojeno 25 vyšších šlechtitelských chovů s 1 233 včelstvy výběrové základny a u 519 včelstev výběrové základny z 9 rozmnožovacích.

2. Chovný cíl a standard plemene

2.1. Hlavní směry chovného cíle

Zdravá, mírná a nerojivá včelstva s dobrou produkcí medu.

2.2. Základní parametry chovného cíle

Základními sledovanými parametry včelstev zapojených ve šlechtitelském programu jsou: produkce medu, mírnost, sezení, rojivost, rozvoj a stavba plástů. Shoda s plemenným standardem se posuzuje morfometrickou analýzou validovanou testy DNA a molekulárně genetickým rozbořem. Podrobnosti stanovuje PPP. Aktuální výsledky morfometrických a molekulárně genetických rozborů jsou přístupné na stránkách laboratoře, která morfometrickou analýzu a molekulárně genetický rozbor zpracovává. <https://www.beedol.cz/zkusebni-laborator/kridla/>

3. Realizace šlechtitelského programu

3.1. Účastníci programu

Šlechtitelského programu se účastní chovy zařazené na seznam vyšších šlechtitelských a rozmnožovacích chovů Uzaného chovatelského sdružení včely medonosné kraňské. Seznamy chovů pro chovatelskou sezónu 2024 jsou uvedeny v příloze této zprávy (tabulka 2 a 3) a zveřejněny na stránkách ČSV, z. s. www.vcelarstvi.cz.

3.2. Vyhodnocení sledovaných vlastností za rok 2024

Včelstva zapojená v rámci šlechtitelského programu do kontroly užitečnosti byla hodnocena záznamem na předepsaném formuláři: příloha č. 3 PPP (*Přehled hodnocení včelstev*). Získané hodnoty byly zpracovány a následně byly sumarizovány tyto vlastnosti: mírnost, sezení, rojivost a rozvoj.

Podrobnosti pro správné posuzování a hodnocení vlastností včelstev jsou pro chovatele matek blíže popsány v PPP.

Přehledy hodnocení včelstev vyšších šlechtitelských chovů

poř. č.	chovatel	reg. č. chovatele	počet hodnocených včelstev 2024	mírnost	sezení	rojivost	rozvoj
1	Cimala Pavel, Ing.	139973	48	1,02	1,02	1,1	1,15
2	Doležal Josef	226294	40	1,15	1,18	1,56	1,28
3	Halásek Jaroslav	155622	60	1,25	1,23	1,06	1,28
4	Horký Zdeněk	103505	55	1	1	1	1,24
5	Janšta Josef	155408	48	1,38	1,16	1,04	1,42

6	Kurtin s. r. o.	130438	47	1	1	1	1,15
7	Marada Vít	106094	128	1,09	1,05	1,05	1,11
8	Melichar Jiří	134548	40	1,04	1,04	1,04	1,12
9	Olžbutová Jaroslava	183146	40	1,15	1,03	1,03	1,1
10	Sedláček Jaroslav	158329	42	1,38	1,38	1,05	1,36
11	Sláma Pavel	146675	58	1,01	1	1	1,16
12	SOUV Nasavrky	137694	54	1,11	1,20	1	1,13
13	Šefčík Jozef	102854	55	1,04	1,04	1,07	1,53
14	Ševčík Miloslav	104354					
15	Toman Ladislav	157886	40	1,07	1,15	1,33	1
16	Větrovský Pavel	107178	43	1,09	1,08	1	1,15
17	Vozdecká Miroslava	178720	70	1,45	1,45	1	1,2
18	VÚVč Dol Măslovice	132898	63	1,02	1,32	1,05	1,41
19	VÚVč Kývalka	132898	88	1,07	1,13	1,14	1,52
20	VÚVč Liběchov	132898	42	1,16	1,12	1,05	1,12
21	VÚVč Pekařov	132898	35	1,17	1,14	1,11	1,26
22	VÚVč Přerov – Žeravice	132898	40	1,55	1,1	1	1,3
23	VÚVč Skřivánek	132898	57	1,13	1,15	1	1,31
24	Vydra Petr	156526					
25	Zemánek Vlastimil	140002	40	1	1,18	1	1,5

Přehledy hodnocení včelstev rozmnožovacích chovů

poř. č.	chovatel	reg. č. chovatele	počet hodnocených včelstev 2024	mírnost	sezení	rojivost	rozvoj
1	Divín Václav	177926	57	1,14	1,28	1	Jiná stupnice
2	Golský Tomáš, Ing.	190960	40	1,17	1	1,13	1,13
3	Chramosta Lubomír	120905	48	1,36	1,66	1,56	1,49
4	Kadlec Jiří	162375	40	1,24	1,3	1,14	1,1
5	Křížková Hana	180656	42	1,3	1,36	1,38	1,52
6	Mašek Miroslav	102054	43	1,05	1,63	0	1,65
7	Mráz Jindřich	105048	41	1,29	1,31	1,22	1,7
8	Novotný Josef	120408	166	1,07	1,08	neuvedeno	1,25
9	Oniščenko Jiří	201427	42	1,9	1,76	1,40	2,04

Souhrn za hodnocené chovy:

Vyšší šlechtitelské chovy

Sledované vlastnosti	mírnost	sezení	rojivost	rozvoj
Hodnocení vlastností za rok 2018 a 1633 včelstev	1,2	1,2	1,1	1,4
Minimální požadavek dle šlechtitelského programu	1,5	2	2	1,8

Sledované vlastnosti	mírnost	sezení	rojivost	rozvoj
Hodnocení vlastností za rok 2024 z 1 233 hodnocených včelstev	1,14	1,14	1,07	1,25
Minimální požadavek dle šlechtitelského programu	1,5	2	2	1,8

Dlouhodobá tendence v těchto sledovaných vlastnostech je setrvalý stav.

Rozmnožovací chovy

Sledované vlastnosti	mírnost	sezení	rojivost	rozvoj
Hodnocení vlastností za rok 2024 z 519 hodnocených včelstev	1,28	1,38	1,1	1,49
Minimální požadavek dle šlechtitelského programu	1,5	2	2	1,8

Závěr: Ve všech sledovaných vlastnostech je průměrná úroveň chovů lepší, než jsou minimální požadavky dané šlechtitelským programem. Včelstva nevyhovující jsou v jednotlivých chovech evidována a nevyhovující matky jsou vyměněny za matky perspektivnějšího původu.

4. Přehled počtu odchovaných matek ve šlechtitelských chovech za rok 2024

Počet odchovaných matek rozmnožovacích chovů v roce 2024		
poř. č.	Jméno	Počet odchovaných matek
1	Divín Václav, Ing.	428
2	Golský Tomáš, Ing.	102
3	Chramosta Lubomír	884
4	Kadlec Jiří	624
5	Křížková Hana	726
6	Mašek Miloslav	211
7	Mráz Jindřich	263
8	Novotný Josef	1 013
9	Oniščenko Jiří	489
CELKEM		4 740

Počet odchovaných matek Vyšších šlechtitelských chovů v roce 2024		
poř.č.	Jméno	Počet odchovaných matek
1	Cimala Pavel, Ing.	1 226
2	Doležal Josef	320
3	Halásek Jaroslav	371
4	Horký Zdeněk	24
5	Janšta Josef	448
6	Kurtin s. r. o.	1 192
7	Marada Vít	140
8	Melichar Jiří	425
9	Olžbutová Jaroslava	232
10	Sedláček Jaroslav	1 692
11	Sláma Pavel	176
12	SOUV – VVC, o. p. s. Nasavrky	621
13	Šefčík Jozef	173
14	Ševčík Miloslav	Nedodal
15	Toman Ladislav	310
16	Větrovský Pavel	468
17	Vozdecká Miroslava	1 478

18	VÚVč Dol Máslovice	927
19	VÚVč Kývalka	607
20	VÚVč Liběchov	1 314
21	VÚVč Pekařov	67
22	VÚVč Přerov-Žeravice	850
23	VÚVč Skřivánek	609
24	Vydra Petr	Nedodal
26	Zemánek Vlastimil	273
CELKEM		13 943

POČET ODCHOVANÝCH MATEK CELKOVĚ ZA ROK 2024	
Počet odchovaných matek rozmnožovacích chovů	4 740
Počet odchovaných matek vyšších šlechtitelských chovů	13 943
Celkem počet odchovaných matek za rok 2024	18 683

Zdroje dat: evidence zasláná chovateli na sekretariát PRV ČSV

Zpracováno z podkladů dodaných k 31. 12. 2024

Ing. Nikola Grätzová, vedoucí odborného a provozního oddělení ČSV, z. s.

Ing. Dalibor Titěra, zootechnik Uzaného chovatelského sdružení včely medonosné kraňské

Ing. Pavel Cimala, předseda chovatelské komise

Tabulka 1

Vývoj počtu chovů a odchovaných matek 2010–2024

rok	ROZMNOŽOVACÍ CHOVY		VYŠŠÍ ŠLECHTITELSKÉ CHOVY		VŠECHNY ŠLECHTITELSKÉ CHOVY CELKEM	
	Počet chovů	Počet odchovaných matek	Počet chovů	Počet odchovaných matek	Celkem chovů	Celkem odchováno matek
2010						41 464
2011	63	16 745	69	27 058	132	43 803
2012	78	20 225	50	20 145	128	40 370
2013	73	16 222	48	20 190	121	36 412
2014	40	19 486	48	25 593	88	45 079
2015	28	20 626	48	24 297	76	44 923
2016	37	10 266	46	23 177	83	33 443
2017	16	7 189	36	17 962	52	25 151
2018	17	9 830	28	19 600	45	29 430
2019	18	10 269	30	19 816	48	30 085
2020	16	10 492	30	19 562	46	30 489
2021	13	8 622	27	15 936	40	24 558
2022	10	5 565	26	17 006	36	22 571
2023	9	4 833	25	14 703	34	19 536
2024	9	4 740	25	13 943	34	18 683

Tabulka 2

Seznam rozmnožovacích chovů Uzananého chovatelského sdružení včel medonosné kraňské pro chovatelskou sezonu 2024 (1. 4. 2024 – 31.3. 2025)							
poř. č.	Jméno	Ulice	PSČ	Obec	Okres	Telefon	Email
1	Divín Václav	Petrov nad Desnou 131 A	788 16	Petrov nad Desnou	Šumperk	777 364 986	divin@vcelnicepodlipou.cz
2	Golský Tomáš, Ing.	Hamerníkova 16	386 01	Jihlava	Jihlava	777 025 248	tomas@medovina.net
3	Chramosta Lubomír	Náměstí 68	378 53	Strmilov	Jindřichův Hradec	728 879 345	chramostal@seznam.cz
4	Kadlec Jiří	Jana Štursy 44	370 10	České Budějovice	České Budějovice	777 571 825	jihocesky.med@gmail.com
5	Křížková Hana	Trnkova 6	779 00	Olomouc	Olomouc	777 594 863	hkrizkova@email.cz
6	Mašek Miroslav	Pražákova 30	619 00	Brno	Brno	723 459 453	info@beemaja.cz
7	Mráz Jindřich	Chodov 221	345 33	Trhanov	Domažlice	731 287 606	Mrzejek.j@seznam.cz
8	Novotný Josef	Nikolčice 200	691 71	Nikolčice	Břeclav	776 378 492	objednavka@vcelinov.cz
9	Oniščenko Jiří	U Velkého rybníka 2300/27a	301 00	Plzeň 1 - Bolevec	Plzeň-město	775 600 445	jurijo1962@gmail.com

Tabulka 3

Seznam vyšších šlechtitelských chovů Uzananého chovatelského sdružení včely medonosné kraňské platný pro chovatelskou sezonu 2024 (1.4.2024 - 31.3.2025)						
Poř.č.	Jméno	Ulice	PSČ	Obec	Telefon	Email
1	Cimala Pavel, Ing.	Pusté Žibřidovice 52	788 23	Jindřichov	583 232 222, 777 232 893	cimala@vcelimed.cz
2	Doležal Josef	Hrozatín 30	675 05	Rudíkov	775 404 352	josefdolezal@email.cz
3	Halásek Jaroslav	Blížkov 51	594 42	Měříň	723 651 977, 566 544 003	jhalasek@email.cz
4	Horký Zdeněk	Dolní Řasnice 55	464 01	Frýdlant v Čechách	728 954 748	zdenek.horky@seznam.cz
5	Janšta Josef	Březka 9	595 01	Velká Bíteš	566 532 868, 724 149 495	jansta.josef@seznam.cz
6	Kurtin s.r.o.	Račice 41	675 55	Hrotovice	737 363 489	kamil.kurtin@seznam.cz
7	Marada Vít	Hlavní 22	696 12	Hovorany	518 375 243, 731 586 646	vitek022@seznam.cz
8	Melichar Jiří	Občanská 354	468 02	Rychnov u Jabl.n. N.	606 821 215	mel109@seznam.cz
9	Olžbutová Jaroslava	Lučkovice 51	397 01	Písek	774 242 536	vcelarstvihavlin@seznam.cz
10	Sedláček Jaroslav	Příchovice 80	334 01	Přeštice	377 980 126, 720 148 540	slechtitelskistanice@seznam.cz
11	Sláma Pavel	Sepekov 416	395 51	Sepekov	737 232 904	vceslap@atlas.cz
12	SOUV - VVC, o.p.s. Nasavrky	Slatiňanská 135	538 25	Nasavrky	469 677 128	info@souvnasavrky.cz

13	Šefčík Jozef	Šemnice, část Dubina 51	362 72	Šemnice	353 941 114, 602 835 780	jsefcik@seznam.cz
14	Ševčík Miloslav	Bukovinka 119	679 05	Křtiny	516 439 444	
15	Toman Ladislav	Nádražní 804	340 22	Nýrsko	376 571 839, 607 650 569	
16	Větrovský Pavel	Ohař 21	398 04	Čimelice	777 180 118	vcelarstvivrbycky@seznam.cz
17	Vozdecká Miroslava	Vrchlického 1093	664 34	Kuřim	720 422 444	miroslavavozdecka@seznam.cz
18	VÚVč Dol	Máslovice-Dol 14	252 66	Libčice nad Vltavou	605 039 508	vcelin@beedol.cz
19	VÚVč Kývalka	Rosice u Brna	665 01	Rosice u Brna	739 594 736	kyvalka@beedol.cz
20	VÚVč Liběchov	Pod Kostelíčkem 86	277 21	Liběchov	734 858 243	libechov@beedol.cz
21	VÚVč Pekařov	Pekařov	788 23	Jindřichov	739 594 728	pekarov@beedol.cz
22	VÚVč Přerov-Žeravice	Na Návsi 113/29	750 02	Přerov-Žeravice	739 594 734	prerov@beedol.cz
23	VÚVč Skřivánek	Skřivánek 2	582 53	Štoky	739 594 733	skrivanek@beedol.cz
24	Vydra Petr	Kounicova 69	602 00	Brno	736 745 006	vydra.vcelarstvi@centrum.cz
25	Zemánek Vlastimil	Cep 51	379 01	Třeboň	606 368 886	v.zemanek@post.cz